

Protokoll fört vid enskild föredragning

Utbildnings- och kulturavdelningen

Utbildningsbyrån, U2

Beslutande

Minister

Annika Hambrudd

Föredragande

Byråchef

Elisabeth Storfors

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 5

Frågeställningar med anledning av antagen

LL om barnomsorg och grundskola

ÅLR 2019/9810

13 U2

Ålands landskapsregering beslöt att avge följande svar på den förfrågan som kommundirektörerna i Eckerö, Hammarland, Jomala, Lemland och Lumparland riktat till Ålands landskapsregering 17.12.2019, med anledningen av den av lagtinget antagna landskapslagen om barnomsorg och grundskola som träder i kraft 1.1.2021. Kommundirektörerna ställer den konkreta frågan om kommuner på Södra Åland efter det att lagen träder i kraft kan vara med i kommunalförbundet Södra Ålands högstadieditrikt k.f., som handhar grundskola för år 7-9 och träningsundervisning, samtidigt som kommunen har en egen skolnämnd till vilken även uppgifterna för barnomsorgen överförs?

Kommundirektörerna efterfrågar också landskapsförordningen där behörigheterna för barnomsorgschef och grundskolechef regleras, och ställer frågan: när avser landskapsregeringen utarbeta och anta landskapsförordning angående behörigheter för tjänsterna som anges i LL om barnomsorg och skola?

Syftet med LL om barnomsorg och grundskola är att utbildningsverksamhetsformerna barnomsorg, grundskola samt grundskoleutbildning för andra än läropliktiga ska förvaltas gemensamt i kommunen. Avsikten med en administrativt sammanhållen utbildningsverksamhet är att stödja samsynen bland pedagogerna samtidigt som en samverkan mellan skolan och barnomsorgen underlättas administrativt och praktiskt. Avsikten med lagförslaget är inte att på ett omfattande sätt i sak ändra innehållet i verksamheten eller förutsättningarna för barnomsorg eller grundskoleutbildning. Syftet är att barnomsorgen ska ha samma status i kommunen som grundskolan.

Tanken är även att kommunerna skall kunna ha kvar tidigare fungerande samarbeten, så som kommunalförbund för ordnandet av grundskola och träningsundervisning. Krav är dock att barnomsorgen överförs till den förvaltning i kommunen som handhar utbildningsverksamheten. Detta regleras i Ålands lagtings beslut om antagande av LL om barnomsorg och grundskola, beslut LTB 74/2018-2019, del VI, 2 § Förvaltning av

utbildningsverksamhet. Förvaltningen av utbildningsverksamheten inom barnomsorgen och grundskolan sköts av en nämnd eller en kommunstyrelse. Om utbildningsverksamhet sköts av ett kommunalförbund ska kommunalförbundet utse ett organ som sköter förvaltningen. Landskapsregeringen konstaterar att paragrafens formulering kan verka vilseledande och avser därför att precisera formuleringen i ett nytt lagförslag där det tydligt framkommer att ett kommunalförbund kan sköta hela eller delar av utbildningsverksamheten. Landskapsregeringen avser att lämna sitt lagförslag till Ålands lagting under våren 2020.

Ålands landskapsregering har tillsatt en arbetsgrupp med uppdrag att klarlägga behörighetskrav i den nya landskapsförordningen om barnomsorg och grundskola i relation till landskapslag om erkännande av yrkeskvalifikationer (LL 2017:22), beslut 15.1.2020, ÅLR 2020/516. Arbetsgruppen ska slutföra sitt uppdrag inom mars 2020 genom att lämna en slutrapport till landskapsregeringen. I arbetsgruppens uppdrag ingår även att ge förslag till behörighetskrav för barnomsorgschef och grundskolechef. Landskapsregeringen utarbetar för närvarande ett förslag till förordning.

Nr 6

Ersättning för anordnande av träningsundervisning

ÅLR 2019/8205

14 U2

Kommunerna har inkommit till landskapsregeringen med en skrivelse dat. 22.10.2019 om grunderna för beräkning av basbeloppet för träningsundervisningen enligt nuvarande beräkningsgrund. Landskapsregeringen beslöt att avge följande svar på kommunernas förfrågan.

Vid ingången till det nya landskapsandelssystemet beräknades basbeloppet för grundskolan genom att nettodriftskostnaden för grundskolan fördelades på alla invånare i åldern 6–15 år. I åldersgruppen ingår även de elever som får träningsundervisning. Denna beräkning gjordes för landskapet som helhet. Resultatet blev ett basbelopp för grundskolan (för intervall 3). Det här följer av 19 § 3 mom. landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna. Av den paragrafen följer också hur basbeloppen för de olika intervallen beräknades.

Grunden för beräkning av kommunens normkostnad för grundskolan är basbeloppen och antalet invånare i åldern 6–15 år i kommunen (9 § LL (2017:120)). I denna grund, och därmed också i normkostnaden, ingår således ett basbelopp per elev i kommunen som får träningsundervisning. Av detta basbelopp får kommunen 20, 34 eller 39 % i landskapsandel, beroende på om kommunen är belägen på fasta Åland, i skärgården eller i ytterskärgården (10 § LL (2017:120)). Det vill säga samma landskapsandel som för alla elever som erhåller undervisning i grundskolan.

När basbeloppet för träningsundervisningen beräknades vid ingången i systemet gjordes det i två steg. Först fördelades nettodriftskostnaden för träningsundervisningen på antalet elever i landskapet som får träningsundervisning. Därefter minskades beloppet per elev med ett belopp som motsvarades av basbeloppet för grundskolan, eftersom dessa elever

redan ingår i underlaget för det basbeloppet (19 § 4 mom. LL (2017:120). Av basbeloppet för träningsundervisningen får kommunen 100 % i landskapsandel (11 § LL (2017:120).

Man kan se det som att basbeloppet för grundskolan representerar kostnaden för en elev i grundskoleundervisning, medan basbeloppet för träningsundervisningen representerar den extrakostnad det medför att ha en elev i träningsundervisning. Landskapsandelen för en elev i grundskoleundervisning är 20–39 % av kostnaden, den får kommunen för alla elever – även de som får träningsundervisning, de som får hemundervisning och de som går i en ersättande skola. För en elev i träningsundervisningen är landskapsandelen 100 % av extrakostnaden. Landskapsandelen för en elev i träningsundervisningen får kommunen utöver den förstnämnda landskapsandelen.

Det här betyder att kommunen inte får full kostnadstäckning för träningsundervisningen, vilket heller inte var avsikten. Textstycket ur lagförslagets allmänna motivering som citeras i skrivelsen är förvisso otydligt formulerat och innehåller ett fel, men ska inte tolkas som att landskapsregeringens avsikt är att kommunen ska få full kostnadstäckning. Påståendet i skrivelsen att eleverna som får träningsundervisning inte ingår i det underlag som beaktas vid beräkning av basbeloppet för grundskolan är felaktig.

Målsättningen att behovet av träningsundervisning inte ska ha någon inverkan på kommunens ekonomi uppfylls i princip genom att landskapsandelen för träningsundervisningen utgör 100 % av den extrakostnad en sådan elev innebär för kommunen. ”I princip” eftersom den landskapsandelen är beräknad utifrån alla kommuners sammanlagda nettodriftskostnad för flera år sedan och därefter indexerad. Beräkningen gjordes vid ingången i systemet (2017) och sker därefter vart fjärde år. Den första uppföljningen av basbeloppen sker år 2021, den baseras på netto-driftskostnaderna år 2019 och ligger till grund för landskapsandelarna år 2022. För åren 2019–2021 bestäms alla basbelopp genom indexjustering. Det innebär att det ändå inte blir full kostnadstäckning även om man beräknade träningsundervisningen helt separat, enligt kommunernas förslag. Ett sådant beräkningssätt förutsätter en lagändring.

Nr 7

Analys av utbildning och arbetsmarknad i ljuset av framtida tillväxtmöjligheter och utmaningar för Ålands ekonomi

ÅLR 2020/976

15 U2

Beslöts att anta offert från ÅSUB gällande analys av utbildning och arbetsmarknad i ljuset av framtida tillväxtmöjligheter och utmaningar för Ålands ekonomi till en kostnad. Syftet är att kartlägga det framtida behovet av utbildningsinriktningar och nivåer fram till 2035, presentera materialet i en form som kan möjliggöra en grund för dimensionering av framtida utbildning på Åland.

Utredningen görs i enlighet med budget 2020 och kostnaderna belastar budgetmoment 53510 Utvecklingsarbete inom utbildning.